

EEN INDISCHE JONGEN?

Interview met Carl Teitler

Door Nico van Horn

Reeds in 1941 schreef Jan Feith over 'Sport in Indië'. Sindsdien is er door Nederlandse auteurs niet zoveel aandacht meer besteed aan de sportieve activiteiten in de voormalige kolonie. Tijd daarom voor een interview met een kenner uit de praktijk: Carl Teitler.

"Ik heb geen druppel Indisch bloed hoor", uitgesproken met een licht Indisch accent. Vitaal is het goede woord niet voor Carl Teitler (jaargang 1913), het zou hem onrecht doen. Nog steeds is hij bezeten van sport, in de laatste decennia vooral van tennis. Tot voor zeer kort op de baan te vinden, nu veelal achter de televisie bij elke belangrijke wedstrijd. En hij houdt alles bij. Maar nu terug naar de wortels.

Die liggen in Nederlands-Indië waar hij in 1913 in Surabaya werd geboren als zoon van Oostenrijkse immigranten. Dat heeft hem direct tot sporter voorbestemd, zoals hij zelf zegt. Oostenrijk was op dat

moment de meest vooraanstaande voetbalnatie, na Engeland uiteraard. Zijn vader was zeer actief in de Indische voetbalwereld. Teitler senior was de mede-oprichter van de zogenoemde stedenkampioenschappen tussen de sterkste teams van Batavia, Surabaya, Semarang en Bandung. De Nederlandsch-Indische Voetbalbond organiseerde deze wedstrijden vanaf 1914 en de winnaar kon zich kampioen van Java noemen. Logisch dat Teitler jr. voetbal met de paplepel kreeg ingegoten. Al op jeugdige leeftijd voetbalde Teitler jr. bij het Surabayase Excelsior. Een opmerking tussendoor: zeker bij de stedenkampioenschappen was geen sprake van raciale tegenstellingen. De sterkste spelers uit een stad namen het tegen andere steden op. Teitler beaamt dat er voetbalverenigingen waren die wel letten op afkomst. Zo waren er Chinese teams, en Ambonese en speciale teams van de strijdkrachten. Maar de meeste

voetbalverenigingen deden niet zo moeilijk, en bij de stedenkampioenschappen helemaal niet.

VEELZIJDIG SPORTMAN

Anders was het bij tennis, Teitlers tweede grote sport. "Voetbal vond plaats in de grote steden, omdat daar genoeg mensen waren voor twee elftallen. Tennis werd veel meer in de periferie, de zogenaamde Buitengewesten gedaan. Daar waren minder geschikte mensen te vinden dus viel men vanzelf terug op sporten waar minder mensen voor nodig waren. We huurden banen bij privé tennis-verenigingen." Soms kon dat niet: Teitler, die een opleiding voor onderwijzer volgde en later in Nederland leraar werd, was soms wel eens te min in de ogen van een chique tennisvereniging als die op Simpang te Surabaya.

"Weet je van wie ik eigenlijk de spelpositie had kunnen innemen in het Surabayase stedenteam? Van Bep Bakhuys. Bep Bakhuys die van 1929 tot 1933 in Surabaya werkte. Hij voetbalde bij THOR; Tot Heil Onzer Ribbenkast. Hij heeft Surabaya in 1932 weer de titel Kampioen van Java bezorgd. Trainen? Een keer in de week. We speelden meestal op zondag, in Indië deden ze niet zo moeilijk over sporten op zondag. Je kon vanwege de warmte eigenlijk alleen maar in de vroege ochtend spelen of in de namiddag. Onze wedstrijden begonnen altijd om half vijf en duurden

twee keer 35 minuten. We hebben ook buitenlandse teams op bezoek gehad, Australië, Singapore, Brits-Indië, die jongens speelden op blote voeten en waren enorm groot, Hongkong. En je weet misschien wel dat Nederlands-Indië op de WK 1938 in Frankrijk was. Daar zaten geen Nederlandse jongens tussen, die waren niet goed genoeg." Andere sporten die Teitler beoefende waren zwemmen en later tennis. "Ze hadden al vroeg bij sommige banen kunstlicht, dan kon je 's avonds als het wat koeler werd, echt spelen. Tennis was voor ons eigenlijk veel goedkoper, de Japanners dumpten tennisrackets in Indië. We hebben grote kampioenen gehad die naderhand ook in Nederland bekend zijn geworden."

NAAR NEDERLAND

Teitler is direct na de oorlog naar Nederland gegaan en stortte zich daar volkomen op tennis. In 1941 had hij in Indië zijn laatste voetbalwedstrijd gespeeld en hoewel ze hem rond 1950 in Nederland nog benaderden om weer achter de bal aan te gaan, zei hij nee. Voetbal leverde te veel blessures op, tennis stukken minder en zo werd Teitler in 1949 voor de eerste keer, en niet voor de laatste keer overigens, kampioen van Noord-Holland. Hij is na jarenlang actief te hebben getennist druk beziggeweest als coach. "Een van mijn laatste pupillen was Michiel Schapers. Ik heb net Richard

(Kraijcek red.) niet meer meegemaakt.” Hij concentreerde zich op de jeugd. Zelf staat hij niet meer op de baan, maar thuis oefent hij voor de spiegel nog steeds, om de spieren soepel te houden. Teitler heeft de zilveren tulp van de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond, is lid van verdienste van Amsterdam, en heeft een fraaigevulde prijzenkast. Als hij op zijn praatstoel zit vliegen de namen van oud-sporters om je heen, de tennisser Hallegraf die in 1936 in Berlijn uitkwam, Henk Timmer, Kea Bouman, Rolin Coucerque, de roeiers Bartlema en Herklots, de voetballers Abendanon, Bakhuijs natuurlijk, Samuels, Crasborn, Hoerip. Aan hockey heeft hij de pest: “Die sport is in ongeveer 1928 door Treslong en Van der Waals in Indië geïntroduceerd en werd razend populair. Ik vond het niets, ze speelden op onze voetbalvelden en die zagen er na afloop van de wedstrijden vreselijk uit. Roeien was ook populair. Wat waren wij trots toen Laga in 1936 de Varsity won en daar vier Indische jongens in zaten die bij ons roeien hadden geleerd. Zeg, je moet trouwens eens naar Stolk in Bloemendaal, die weet ook alles van voetbal en Jacques Samuels, de laatste overlevende van het Indische WK-elftal van 1938.” Teitler heeft meegewerkt aan het gedenkboek van de honderdjarige tennisbond dat binnenkort uitkomt, schrijft regelmatig in het Indische tijdschrift

Moesson en is belangstellend voor elke sport die hem via de televisie bereikt. Een tevreden mens! En...te bescheiden.

REACTIE SCHARROO-

VERHAAL

De redactie ontving een brief van mevrouw Steendijk-Kuypers, sinds kort lid van de stichting, met daarin een reactie op het artikel in de vorige nieuwsbrief over de briefwisseling van IOC-lid kapitein Scharroo. Zij gaat hierbij in op het door de auteur geplaatste vraagteken achter de naam 'Lewald', aan wie Scharroo in zijn brief de groeten overbrengt en over het gevangenhouden van Scharroo. Ter memorie: het artikel bevatte een briefwisseling tussen de Nederlander Scharroo en zijn Duitse IOC-collega Ritter von Halt. Scharroo vraagt hem hierbij om vrijlating uit het krijgsgevangenenkamp waarin hij verblijft. Steendijk-Kuypers schrijft het volgende: “We moeten vermoedelijk het noemen van Lewald zien als oorzaak van het negeren van Scharroo's verzoek tot vrijlating. Lewald was omstreeks 1930 een geziene voorzitter van de 'Deutsche Reichsausschuß für Leibesübungen'. Hij was van Joodse afkomst en in 1933 kwam het keerpunt. Op de jaarvergadering werd hij door het publiek in de zaal tot aftreden gedwongen.

Hij bleef evenwel zijn plaats in het NOC behouden, en niet zonder reden, want de nazi-sportleiders gebruikten hem als pion om tijdens de voorbereidingen van de Olympische Spelen te Berlijn (1936) in de wereld de schijn op te houden dat deze niet politiek getint waren en geen antisemitisme kon worden verweten (dit om een boycot te voorkomen). Nadien was er geen plaats meer voor Lewald... Zijn naam was echter zodanig bekend, dat in 1942 het noemen ervan door Scharroo bij Ritter von Halt, die in 1936 de nazi-ideeën sterk voorstond, zeker niet in zijn voordeel werd geïnterpreteerd." Voor mensen die meer over deze tijd willen lezen, wijst Steendijk-Kuypers in haar brief nog op de diverse publicaties van Hajo Bernett.

HET HISTORISCH

BESEF VAN ...

Door Sjoerd van Tiel

De Sportwereld toetst in ieder nummer het historisch besef van een sportbond. Tevens wordt aandacht besteed aan de huidige situatie van de bond. In het tweede deel van deze reeks:

De Nederlandse Krachtsport en Fitness Federatie

In 1968 was Piet van de Kruk de laatste gewichtheffer die deelnam aan de Olympische Spelen. In Mexico City

behaalde hij een negende plaats bij de zwaargewichten en vestigde hij en passant een Nederlands record dat nog steeds staat. Door zijn vader, die in de crisisjaren met een haltertje op straat was begonnen met gewichtheffen, werd Piet al vroeg enthousiast gemaakt voor de krachtsport. Van der Kruk is inmiddels directeur van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo), maar in zijn vrije tijd steekt hij veel tijd in de geschiedschrijving van de krachtsport in Nederland.

De Nederlandse Krachtsport en Fitness Federatie herbergt de traditionele krachtsporten gewichtheffen en worstelen, maar bekommert zich sinds kort ook om de nieuwere twijgen aan de krachtsport-boom: powerlifting, bodybuilding, armworstelen, sumoworstelen en fitness. De Nederlandse Krachtsport Bond (NKB) werd in 1903 opgericht (Koninklijk sinds 1953) en is kortgeleden opgegaan in de nieuwe federatie.

Is er nog veel archiefmateriaal beschikbaar van de Krachtsportbond?

Ik schat dat zo'n negentig procent van het historische materiaal verloren is gegaan. Van de rest ligt het meeste bij mij thuis. Ik ben in feite de enige geschiedschrijver van de krachtsport in Nederland en krijg van de bond ook materiaal toegespeeld. Twintig jaar geleden al, toen ik een stuk kleiner woonde, stond er ineens een

vrachtwagen voor de deur met vier archiefkasten van een overleden bondsbestuurder. Veel daarvan heb ik vanwege ruimtegebrek moeten wegdoen.

Wat voor materiaal heb je in je bezit?

De belangrijkste stukken bewaar ik uiteraard: de oprichtingsakte, bestuurstukken en het archief van het WK, dat eenmaal in Nederland is gehouden. Verder heb ik het bondsorgaan compleet vanaf de oprichting. Inclusief de jaargangen uit de oorlog, toen het blad in gestencilde vorm bleef verschijnen.

Over een paar jaar zal ik het materiaal waarschijnlijk aanbieden aan de Koninklijke Bibliotheek.

Kun je de geschiedenis van de krachtsport in het kort weergeven?

De krachtsport kent een rijke historie in Nederland. Vanaf ongeveer 1875 werd aan krachtsport gedaan in Nederland, met name door de adel en de gegoede burgerij. Zo rond 1890 gingen ook kleine zelfstandigen de sport beoefenen (arbeiders volgden pas in de jaren twintig van deze eeuw). Wedstrijden werden georganiseerd in de open lucht of in achterzaaltjes van cafés.

Worsteltoernooien, die veelal op zondag werden georganiseerd, konden tot diep in de nacht duren, omdat de wedstrijden nog niet aan een tijdslimiet gebonden waren.

In 1903 werd de NKB opgericht en Nederlandse bestuurders waren later

zeer actief bij de internationale reglementering van de sport. Aan de Olympische Spelen is in totaal door 35 worstelaars en 19 gewichtheffers deelgenomen.

Hoe staat het met de geschiedschrijving van de krachtsport in Nederland?

Er zijn alleen wat jubileumuitgaven van verenigingen, maar die blinken niet uit in betrouwbaarheid van de feitelijke gegevens. Verder is er tot nog toe nog maar spaarzaam gepubliceerd. Ikzelf ben al een tijd bezig met onderzoek en ik spreek zoveel mogelijk mensen. Ik schrijf zo nu en dan wat voor het bondsblad. In 2003, bij het honderdjarig bestaan van de Krachtsportbond, zal er een gedenkboek van mijn hand verschijnen. Het valt echter niet mee een volledig beeld te krijgen van de vroegste periode.

Hoe zie je de toekomst van de krachtsport in Nederland?

Door de toestroom van veel alloctonen en vluchtelingen ziet het er naar mijn mening vrij rooskleurig uit. Onder Iraniërs, Koerdische Irakezen, Turken en bijvoorbeeld Arubanen zijn worstelen en gewichtheffen behoorlijk populair. Onlangs was ik op het Nederlands Kampioenschap en zag ik aardig wat talent rondlopen. De nieuwkomers hebben bovendien een stimulerende uitwerking op het niveau van de Nederlandse krachtsporters. De federatie heeft op dit moment zo'n 3200 leden.

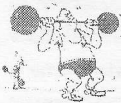
Richt jouw historische belangstelling zich alleen op de krachtsport?

Nee, ik ben ook een fanatiek verzamelaar van historische sportboeken. Ik heb inmiddels een verzameling van zo'n duizend boeken. Ik richt me met name op de Olympische Spelen, voetbal, overzichtswerken en biografieën. Mijn vrouw wordt er weleens ongeduldig van als ik weer blijf hangen op een boekenmarkt of beurs.

ETYMOLOGIE VAN DE SPORT

door Gerbrand Bakker

In het tweede deel van deze nieuwe
rubriek de etymologie van
Gewichtheffen en worstelen.

De eerste lijkt me duidelijk:
gewicht + heffen, daar ga ik

verder geen woorden aan vuil maken. Maar er valt wel iets aardigs te zeggen over een onmisbaar attribuut dat bij deze sport gebruikt wordt: de halter. De halter vormt als het ware de verbinding tussen het gewicht en het heffen, het lijmt figuurlijk beide woorden aan elkaar. Bij de oude Grieken werd de halter gebruikt bij een geheel andere sport, het verspringen. Het Griekse *haltèr* betekent 'springgewicht'. Dat zelfstandig naamwoord is afgeleid van het werkwoord *hallesthai* 'springen'. Griekse atleten hielden in beide handen een halter waarmee ze zichzelf

katapulteerden: ze zwaaiden de halters op precies het juiste moment naar voren, zodat ze nóg verder konden springen. Heel veel later hebben mensen die zichzelf afbeulen in sportscholen zich de halter toegeëigend.

Maar dan worstelen, daar kan ik heel veel woorden aan vuil maken. 'To wrestle', zeggen de Britten. Een of andere grapjas heeft weleens gezegd dat worstelen een samentrekking is van *worst stelen*. De verklaring die hij gaf, was dat de oude Grieken (ja, weer zij) naakt worstelden en dat ze daarbij graaiden naar een bepaald lichaamsdeel. Erg grappig, maar niet eens zo ver bezijden de waarheid. Worstelen is namelijk verwant aan het woord worst. (Helaas voor de grapjas niet aan stelen.) Ook woorden als *worden*, *worgen* (of *wurgen*), *wringen*, *worm* en nog zo wat wr-woorden, al dan niet met een klinker tussen de medeklinkers, zijn afgeleid van een Indo-europese basis met de betekenis 'draaien', 'winden' of 'buigen'. En is dat niet precies wat worstelaars doen? Ze draaien en kronkelen om elkaar heen, graaien, duwen en trekken in een poging de tegenstander tegen de grond te krijgen.

BEVROED IN VEELVOUD
**EEN KOPIE
VOOR 31 SPIE**
De beste kopie van Amsterdam
voorbeeliger per stuk, per doosje,
per duizend en per gehele oplage.
**GRAND PRIX
copyrette**
Weteringschans 22a - 1017 XE Amsterdam
Amstelweg 67 - 1075 HX Amsterdam
Paradeplein 212 - 1016 CA Amsterdam
van Baarsvaterdijk 67 - 1071 AZ Amsterdam
VOORDEEL IN VEELVOUD.

BOEKEN

*Nando Boers e.a., Kick Smit.
De Haarlemse voetballegende
(De Vrieseborch Haarlem
1999) ISBN 90-6076-4641
f19,75*

Slechts een paar dingen herinneren nog aan de voetballer Kick Smit. De hoofdtribune van HFC Haarlem is vernoemd naar de stervoetballer uit de jaren dertig en veertig, er zijn nog vergeelde stripboeken van Kick Wilstra, de naam die opgebouwd is uit Kick Smit, Faas Wilkes en Abe Lenstra. Ook ligt in Haarlem-Noord nog ergens een grasveldje dat de naam draagt van de 29-voudig international, de beste Haarlemse voetballer ooit die in zijn interlandloopbaan 26 goals maakte. Kick Smit overleed 25 jaar geleden en is door de sportredactie van het Haarlems Dagblad uitgeroepen tot Haarlems sportman van deze eeuw. Ter ere van deze verkiezing is er ook een boekje over Smit geschreven.

De vier auteurs, Nando Boers, Fred Segaar, Dick Sintenie en Jan Smit (zoon van) beschrijven het leven van de in Haarlem destijds uiterst populaire voetballer. Zo komt de lezer aan de weet waarom Kick Smit afwisselend voor katholieke en voor burgerlijke

verenigingen speelde, waarom hij geen buitenlands avontuur aanging, waarom hij relatief zo weinig interlands gespeeld heeft en wat zijn betekenis nu precies voor het Haarlemse voetbal is geweest. Hoewel er ook wel enige kritiek op Smit naar voren komt, -hij wisselde bijvoorbeeld nogal gemakkelijk van club-, is het boekje toch vooral één grote lofzang op de voetballer. Zoals Kees Rijvers in het voorwoord schrijft: "Kick Smit had het geniale van Abe en de afwerking van Faas." (Peter-Jan Mol)

*Marcelle van Hoof, De
Lieverdjes. Opkomst en
ondergang van F.C.
Amsterdam (Thomas Rap
Amsterdam 1999) ISBN 90-
6005-520-9 f 27,50*
Nummer 31 uit de reeks
'Nederlandse Sportbibliotheek'
van uitgever Thomas Rap kwam op een goed moment. Juist in een tijd dat Ajax een miserabel seizoen afsloot, verscheen het boek over wat voorheen ook wel 'die andere grote Amsterdamse voetbalclub' werd genoemd. Als jong voetbaldeft in het begin van de jaren '80 herinner ik me FC Amsterdam toch vooral van de troosteloze resultaten voor lege tribunes in de bodem van het betaalde voetbal. Na het lezen van 'De Lieverdjes' mogen die lege tribunes in mijn herinnering

blijven staan, maar moeten de andere gegevens toch enigszins vervangen worden. FC Amsterdam was halverwege de jaren '70 een gedegen subtopper met als absoluut hoogtepunt de winst in de 2e ronde van het Uefacuptoernooi van '74/'75 op Inter Milaan! Pas in de kwartfinale zouden de Amsterdammers door FC Köln gestuit worden. FC Amsterdam stond vooral bekend als een gezellige club met veel kleurrijke spelers, zoals bijvoorbeeld Frits Flinkveugel. Ook de voorzitter, Dé Stoop, was niet bepaald kleurloos. Waar tegenwoordig de spelers vaak eens per jaar een gezamenlijk uitstapje ter afsluiting van het seizoen naar het buitenland maken, daar nam Dé Stoop de spelersvrouwen mee naar Mallorca. 'De Lieverdjes' is een erg anekdotisch boek. Je moet niet verwachten een beeld te krijgen van het Nederlandse voetbal in de jaren '70 of van de problemen waar jonge voetbalclubs in het algemeen op kunnen stuiten. Zij echter die graag willen weten waarom Amsterdam naast Ajax geen tweede betaalde voetbalclub meer heeft of simpelweg geïnteresseerd zijn in de avonturen van een onstuimige club, kunnen veel plezier aan dit boek beleven. (Peter-Jan Mol)

TIJDSCHRIFT

Sport History Review, uitgave van Human Kinetics Publishers (Champaign, Illinois, U.S.A.), volume 30, number 1, may 1999.

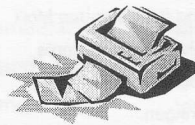
In landen als de Verenigde Staten, Duitsland en Groot-Brittannië is sport voor historici en wetenschappers een volledig geaccepteerd onderwerp om zich mee bezig te houden. Canada ontbreekt in dit rijtje. Toch kent ook dit land een mooie traditie wat betreft een serieuze en academische beoefening van de sportgeschiedenis. Een voorbeeld hiervan is 'The International Centre for Olympic Studies' van de Universiteit van West-Ontario, dat jaarlijks het tijdschrift 'Olympika' publiceert en lezingen en symposia organiseert. Een ander voorbeeld was het tweetalige tijdschrift 'Canadian Journal of the History of Sport; Revue Canadienne De L'Histoire des Sports', dat voor het eerst verscheen in 1970 en zich onder ingewijden de reputatie van internationaal gezaghebbend wist op te bouwen. Om redenen die ik hier maar niet allemaal zal opnoemen, ging dit blad in

1995 echter ter ziele. 'Sport History Review' is uitdrukkelijk bedoeld als een voortzetting van dit vermaarde blad. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de uitgevers negeren dat er vijf jaar lang geen nummer is verschenen en gewoon doornummers vanaf jaargang dertig. Er is een nieuwe, Amerikaanse, uitgever, maar de hoofdredacteur is een Canadees, namelijk Don Morrow. Hij werkt aan de al eerder genoemde Universiteit van West-Ontario. Het blad zal twee keer per jaar verschijnen en heeft een internationale invalshoek. "Therefore articles whose methods of analysis or application and appeal is more universally or fundamentally relevant to an international readership are of particular interest", aldus de redactionele verklaring. Naast een kritische boekenrubriek bevat dit nummer vier artikelen. Twee hiervan komen hier kort aan de orde. 'Sport, Status en Style' is een zwaar theoretisch artikel van de Nieuw-Zeelanders Douglas Booth en John Loy. In hun opinie is de term 'sociale klasse' essentieel voor het begrijpen van de opkomst van moderne sport, maar ook voor inzicht in contemporaine ontwikkelingen. Hun pleidooi voor 'klasse' blijkt geen Marxisme in een nieuw jasje, maar vooral leentjebuur spelen bij de sociologen Weber en

Bourdieu. Ze komen tot opmerkelijke bevindingen. Zo wordt in sporten die van oudsher populair waren bij de hogere klassen (cricket, golf en tennis) vooral gespeeld met kleine ballen, terwijl de middenklassen vooral grote ballen gebruiken. Zelfs de vorm van de bal blijkt een symbool van distinctiedrang te zijn. Een merkwaardig, maar stimulerend opstel, waarin de auteurs er echter niet goed in slagen hun claim te onderbouwen dat ook in de hedendaagse sportwereld klasse, status en distinctiedrang van essentiële betekenis zijn.

Ook het artikel van historicus Joseph M. Turrini (Wayne State University, Denver) heeft een methodologische verantwoording. Hij wil vooral laten zien dat verantwoorde sporthistorie (zijn artikel telt bijna 200 voetnoten op 33 pagina's tekst) gebaat kan zijn bij het gebruik van 'sports page history', oftewel anekdotes uit de sportkaternen van de krant. Zijn artikel is het fascinerende levensverhaal van atleet Wes Santee en diens strijd met de Amerikaanse Atletiekunie (AAU). Santee was in de jaren vijftig de Amerikaanse hoop om als eerste de vier minuten-grens op de mijl te doorbreken. Uiteindelijk zou echter de Brit Roger Bannister in 1954 als eerste deze

barrière slechten en bleef Santee steken op 4.00,5. Santee werd in 1955 voor het leven geschorst wegens overtreding van de amateurregels. Zijn ontvangsten uit de atletiek hadden de toegestane reis- en onkostenvergoeding van \$ 15 per dag ruim overschreden. Belangrijk achterliggend motief voor de schorsing was dat hij openlijk het gezag van de AAU tartte en aangaf dat betalingen onder tafel in de Amerikaanse atletiek schering en inslag waren. Het artikel van Turrini is een schoolvoorbeeld van het op een interessante manier gebruikmaken van een sportersbiografie. Geen simpele anekdotes, maar het levensverhaal van een sporter geplaatst in het kader van een verhelderende context. Alhoewel de onderwerpen van dit tijdschrift voor de meeste Nederlandse sportlezers een exotisch karakter hebben -zo gaan de andere twee artikelen over veiligheidsregels in het Canadese ijshockey en over vrouwelijke gewichtheffers in de V.S.- is de manier waarop de auteurs hun onderwerp benaderen verfrissend en ook voor Nederlandse sporthistorici leerzaam. (Wilfred van Buuren)

NIEUWS- BERICHTEN

SPORTGESCHIEDENIS VOOR 50-PLUSSERS

Aan de Vrije Universiteit van Amsterdam zal van september tot en met december dit jaar een reeks van tien colleges over sportgeschiedenis worden georganiseerd. De reeks maakt deel uit van het zogeheten 'HOVO-onderwijs'. HOVO staat voor Hoger Onderwijs Voor Ouderen (50+).

Jaarlijks worden er in het najaar colleges over diverse thema's gegeven. Ditmaal staat ook sportgeschiedenis op het programma. Onder de titel 'Sport in Nederland in cultuurhistorisch en maatschappelijk perspectief' zullen de historici Theo Stevens, Wilfred van Buuren en Peter-Jan Mol uiteenlopende onderwerpen behandelen. Aan de orde komen onder meer de introductie van de moderne sportbeoefening, de ontwikkeling van topsport en sport tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Meer informatie en aanmelding: HOVO-Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105 1081 HV Amsterdam,

tel. 020-4445669. Of:
<http://www.vu.nl/veb/hovo>

ADEL IN BEWEGING

Op kasteel Amerongen zal gedurende de zomermaanden een tentoonstelling worden gehouden genaamd 'De adel in beweging. Sport en spel op een adelijk huis'. Aanleiding hiervoor vormen de op en rond dit kasteel aangetroffen objecten met betrekking tot sport. Op 3 juli vindt de opening plaats en zal een begeleidend boekje het licht zien. De tentoonstelling duurt tot 3 oktober.

Op 1 augustus zal in de tuinen rond kasteel Amerongen een buitendag georganiseerd worden ter gelegenheid van de tentoonstelling. Er vindt dan een buitendag plaats in de fraaie tuinen rond het kasteel. Gedemonstreerd worden onder meer diverse traditionele sporten die de adel vroeger beoefende: croquet, kegelen, maar ook fietsen op een 'hoge bicyclette'. In het koetshuis is een kleine 'sports-fair' ingericht met prenten, boeken en diverse (buiten)-sportartikelen. Voor meer informatie: Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, Amerongen (0343-454212), mw. drs. M. Knuijt, 0343-460525.

INTERNATIONAL CYCLE HISTORY CONFERENCE

Van 22 tot en met 25 september a.s. zal in Nijmegen

de tiende conferentie worden gehouden over de geschiedenis van de fiets, het wielrennen en wat daar verder mee te maken heeft. Er worden een kleine 100 deelnemers verwacht uit diverse landen. Bestuurslid van stichting de Sportwereld Theo Stevens zal een conferentie-bijdrage leveren in de vorm van een referaat over de carrière van het Limburgse wielervederfenomeen Matthieu Cordang (1869-1942). Inlichtingen over de conferentie zijn te verkrijgen bij dhr. Moed, Velorama, 024-3225851.

WIELERHISTORIE ROND DE EEUWWISSELING

De Italiaanse sporthistoricus Gherardo Bonini publiceert sinds enkele maanden wekelijks een wielierhistorische rubriek via het Internet. In dertig -Engelstalige- afleveringen behandelt hij de wielergeschiedenis op mondiaal niveau tussen 1885 en 1914. Ook diverse Nederlandse kampioenen komen hierbij regelmatig aan bod. Geïnteresseerden in deze wielerkroniek kunnen de berichten ontvangen door een Italiaans- of Engelstalig mailtje te sturen naar: bonini@IUE.IT. Mensen zonder mailmogelijkheid kunnen na afloop van de rubriek via de

stichting (bij Peter-Jan Mol) tegen kostprijs een kopie aanvragen van alle afleveringen.

GESLACHTSVERKEER VÓÓR HET SPORTEN UIT DEN BOZE

Onlangs gelezen in Carl Diem's 'Wesen und Lehre des Sports und der Leibeserziehung' (Berlijn 3^e druk 1964): "(...) *Die gleiche Enthaltsamkeit betrifft das Geschlechtsleben. Auch hier sagt schon der einfache Menschenverstand, daß der Körper nicht gleichzeitig Kraftausgabe auf beiden Gebieten leisten kann, am allerwenigsten in jungen Jahren. Und auch hier empfiehlt sich im Hinblick auf die Unmöglichkeit, ein nicht schädigendes, geringes Maß anzusetzen, striktes Verbot. Der junge Mensch wird solches Verbot als Stütze seiner eigenen Selbstzucht entgegennehmen und so die Selbstüberwindung zur Gewohnheit werden lassen. Der Verkehrston innerhalb der Sportkameradschaft muß die Innehaltung erleichtern.*" Carl Diem (1883-1963) was tot aan zijn dood een van de toonaangevende Duitse onderzoekers op het gebied van de sportwetenschap. In 1936 was hij hoofdorganisator van de Olympische Spelen van Berlijn.

ZOMERSTOP

De redactie van De Sportwereld gaat met zomervakantie! Het volgende nummer kunt u in september weer verwachten. Kopij blijft gedurende de zomermaanden uiteraard van harte welkom.

PUBLICATIES

Stichting de Sportwereld heeft twee bundels uitgegeven. Abonnees en medewerkers van de Stichting kunnen deze boeken nu met korting bestellen. **'Sportgeschiedenis in Nederland' (1998)** is samengesteld door Wilfred van Buuren en Theo Stevens. Deze bundel omvat vijf lezingen en is verfraaid met oude sportfoto's. Maarten van Bottenburg geeft een historiografisch overzicht van de Nederlandse sportgeschiedenis. De bijdragen van Marjet Derks, Peter-Jan Mol, Ruud Paauw en Ruud Stokvis zijn voorbeelden van sporthistorisch onderzoek in de praktijk. Het boek is uitgegeven in samenwerking met Stichting Historisch Platform en telt 96 bladzijden. Reguliere prijs: f 25,-. Prijs voor abonnees en medewerkers: f 15,-

In de bundel **'Goud. Nederlandse Olympische Kampioenen'** (1996) staan vijftig verhalen over de Nederlandse atleten die Olympisch goud hebben veroverd. Van de roeiers Brandt en Klein (Parijs 1900) tot en met het mannenteam volleybal (Atlanta 1996). In Goud beleeft de lezer nog eens het succes van Bep van Bep van Bep, Sjoukje Dijkstra, Ard Schenk en Ellen van Langen. De bundel telt 180 pagina's en kost normaal f 19,95. Abonnees en medewerkers betalen slechts f 12,50.

Beide boeken zijn te bestellen door het verschuldigde bedrag over te maken via bank of giro op ABN-AMRO rekening 62.01.45.323 t.n.v. Stichting de Sportwereld, Amsterdam. Vermeld hierbij Goud of Sportgeschiedenis in Nederland, het gewenste aantal exemplaren en uw naam en adres.

VIJF VRAGEN AAN...

Maarten van Bottenburg

Woonplaats: Amersfoort

Opleiding: sociologie aan de Rijksuniversiteit van Utrecht en de Universiteit van Amsterdam.

Beroep: directeur Diopter - Janssens & Van Bottenburg bv.

1. WAT WAS UW EERSTE CONTACT MET SPORTGESCHIEDENIS?

De werkgroep sportsociologie van Ruud Stokvis in 1985, waarvoor ik een scriptie schreef over 'de ontwikkeling van de recordgedachte'. Daarbij leunde ik sterk op 'Sport und Rekord' van Maria Kloeren (een aanrader!).

2. WAT IS UW EIGEN BIJDRAGE AAN HET SPORTHISTORISCH ONDERZOEK?

Mijn proefschrift 'Verborgene competitie. Over de uiteenlopende populariteit van sporten', de bundel 'Visies op sportontwikkeling' en een rapport over de verharding van het wed-strijdvechten, waarin ook de historie van vechtsporten uitgebreid wordt belicht. Diverse artikelen over de geschiedenis van voetbal en cricket en van korfbal, over Huizinga's Homo Ludens, over sport in Nederland en over de historiografie van de sport.

Verder diverse boekbesprekingen in Skript en het Amsterdams Sociologisch tijdschrift.

3. WAT ZIJN DE BESTE SPORTHISTORISCHE BOEKEN DIE U GELEZEN HEEFT?

'Sport and the British' van Richard Holt behoort tot de top. Allen Guttman's 'From ritual to record' was in 1979 baanbrekend en nog altijd elementair.

4. WAT VINDT U BELANGRIJKE TE BESTUDEREN THEMA'S OP SPORTHISTORISCH GEBIED?

Het ontstaan van de moderne sport, Internationale verspreiding/mondialisering, Sport en geweld, Sport en identiteit, Sport en media en Doping.

5. HOE ZIET U DE TOEKOMST VOOR SPORTGESCHIEDENIS?

Als een 'lovebaby' die volwassen wordt. In de toekomst zie ik voortgaande particuliere initiatieven, met een bloeiende stichting de Sportwereld, die zich gestaag ontwikkelt tot spin in het onderzoeksveld en informatievoorziening, inclusief een modern en professioneel magazine. Verder verwacht ik emancipatie van het vak op de universiteiten met in 2005 een of twee hoogleraarschappen, circa twee proefschriften per jaar en jaarlijks vijftien afstudeerscripties. Daarnaast zal in de toekomst sprake zijn van een systematische registratie van sportarchieven plus van het onderzoek hiernaar. Tenslotte ga ik uit van een situatie van programmatisch gesubsidieerd onderzoek, ondersteund door overheid en sportorganisaties.

REDACTIONEEL

De Sportwereld, nieuwsbrief van Stichting de Sportwereld geeft informatie over activiteiten van de Stichting. Daarnaast bevat de nieuwsbrief artikelen interviews, boekbesprekingen en ander nieuws over de geschiedenis en achtergronden van de sport. Stichting de Sportwereld stelt zich ten doel: het bevorderen en uitvoeren van onderzoek naar de geschiedenis en achtergronden van de sport. Zij tracht dit doel te bereiken door het organiseren van bijeenkomsten (lezingen, studiedagen en werkgroepen), door het vervaardigen van publicaties (nieuwsbrieven en boeken) en door het leggen van contacten tussen beoefenaren van en geïnteresseerden in de geschiedenis en achtergronden van de sport.

HET BESTUUR VAN STICHTING DE SPORTWERELD

bestaat uit:
Pieter Breuker,
Nico van Horn,
Oscar Steens
(voorzitter),
Theo Stevens,
Sjoerd van Tiel
(secretaris-
penningmeester)
Projectcoördinatoren:
Wilfred van Buuren,
Peter-Jan Mol,
Susan Smit,
Jurryt van der Vooren,
Rogier Swagerman

Advertentie

Uitgeverij
DE VRIESEBORCH

Zijlweg 1 – 2013 DA Haarlem
Postbus 5229 – 2000 CE Haarlem
Tel./Fax: 023 – 532 56 20
e-mail: vribo@xs4all.nl

Kick Smit, de Haarlemse voetballegende.

Nando Boers, Fred Segaar, Dick Sintenie en Jan Smit

Eindredactie: Ruud Paauw

ISBN 90-6076-464-1 f 19,75

64 pag., ruim geïllustreerd

Onlangs is Kick Smit (1911-1974) gekozen als Haarlems sportman van de eeuw. Aanleiding om deze befaamde voetballer, wiens naam samen met die van Faas Wilkes en van Abe Lenstra terugkomt in de naam van de beroemde stripheld Kick Wilstra, te vereren in een boekje over zijn leven.

COLOFON

De Sportwereld is een uitgave van Stichting de Sportwereld. Redactie: Bas van den Beld, Wilfred van Buuren, Bibejan Lansink, Peter-Jan Mol, Susan Smit en Sjoerd van Tiel. Redactieadres: Stichting de Sportwereld, Postbus 11781 1001 GT Amsterdam. Telefoon: 020-6928903. Abonnementen: de Sportwereld verschijnt tien keer per jaar. De Nieuwsbrief is alleen beschikbaar voor abonnees en medewerkers van Stichting de Sportwereld. Contributie per jaar: abonnees en medewerkers f 30,- studenten f 25,-, instellingen f 40,-. U kunt abonnee of medewerker worden door uw contributie over te maken via bank of giro: ABN-AMRO rekening 62.01.45.323 tn.v. Stichting de Sportwereld, Amsterdam. Overname uit deze uitgave is toegestaan met toestemming van de redactie.

**SURF NAAR DE WEBSITE VAN STICHTING DE SPORTWERELD:
[HTTP://MEMBERS.XOOM.COM/SPORTWERELD](http://members.xoom.com/sportwereld)**